

จริยศาสตร์สตรีนิยมกับมโนทัศน์เรื่องมิตรภาพและตัวตนของอริสโตเติล

นางสาวเหมือนมาต มุกษ์ประดิษฐ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญา
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2547
ISBN 974-53-1810-8
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 22002492

- 8 ๓๐ 25๔๖

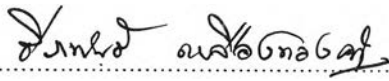
FEMINIST ETHICS AND ARISTOTLE'S CONCEPTS OF FRIENDSHIP AND THE SELF

Miss Muanmard Mookpradit

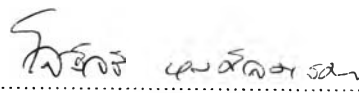
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Philosophy
Department of Philosophy
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2004
ISBN 974-53-1810-8

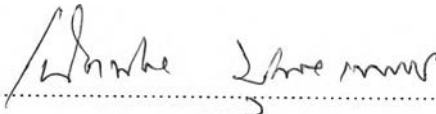
หัวข้อวิทยานิพนธ์	จริยศาสตร์สตรีนิยมกับมโนทัศน์เรื่องมิติรูปภาพและตัวตนของ อริสโตเติล
โดย	นางสาวเหมือนมาต มุกข์ประดิษฐ์
สาขาวิชา	ปรัชญา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ เนื่องน้อย บุญยเนตร
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

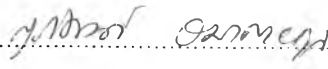

..... คณะบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ เนื่องน้อย บุญยเนตร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุภัควดี อมาตยกุล)

เหมือนมาด มุกข์ประดิษฐ์ : จริยศาสตร์สตรีนิยมกับมโนทัศน์เรื่องมิตรภาพและตัวตนของ
 อริสโตเติล (FEMINIST ETHICS AND ARISTOTLE'S CONCEPTS OF FRIENDSHIP
 AND THE SELF) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ เนื่องน้อย บุญเนตร, อ. ที่ปรึกษาร่วม :
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย, 74 หน้า. ISBN 974-53-1810-8.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับตัวตนทางจริยศาสตร์ในมโนทัศน์เรื่องมิตรภาพ
 ของอริสโตเติล เพื่อชี้ให้เห็นว่าความคิดพื้นฐานเรื่องตัวตนที่ได้จากมโนทัศน์เรื่องมิตรภาพของ
 อริสโตเติล มีนัยอย่างสำคัญต่อจริยศาสตร์สตรีนิยมอย่างไร ข้าพเจ้าชี้ให้เห็นว่าตัวตนที่อ่านได้
 จากคำอธิบายเรื่องมิตรภาพ เป็นตัวตนทางจริยศาสตร์ที่อยู่ในความสัมพันธ์ มีความเปราะบาง
 ไม่พอเพียงในตัวเอง เป็นตัวตนในบริบทเฉพาะ และเป็นตัวตนที่ไม่มีการแบ่งแยกอย่างเด็ดขาด
 ระหว่างอารมณ์และเหตุผล เราจะเห็นว่าตัวตนในแบบที่อริสโตเติลกล่าวถึง เมื่อเขาพูดถึงมิตรภาพ
 มีนัยที่ทำให้การแบ่งแยกพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวอย่างเด็ดขาดเป็นไปไม่ได้ เนื่องจาก
 จริยศาสตร์สตรีนิยมมีความคิดพื้นฐานอยู่ที่การวิพากษ์วิถีคิดทางจริยศาสตร์ที่สะท้อนระบบผู้ชาย
 เป็นใหญ่ ซึ่งนักสตรีนิยมชี้ให้เห็นว่าความคิดแบบนี้เป็นพื้นฐานของการแยกแบ่งทวินิยม ข้าพเจ้า
 จึงเสนอว่าความเข้าใจเรื่องตัวตนในแบบของอริสโตเติล ที่ได้จากมโนทัศน์เรื่องมิตรภาพ ซึ่งแสดง
 ให้เห็นตัวตนในอีกแบบหนึ่งที่ไม่ถูกจำกัดโดยวิถีคิดแบบทวินิยม มีนัยสำคัญ และเป็นแรงบันดาลใจ
 ต่อความคิดทางจริยศาสตร์สตรีนิยม ข้าพเจ้าชี้ให้เห็นว่า ความเข้าใจตัวตนในแบบที่เป็นองค์รวม
 ซึ่งเห็นได้ในอริสโตเติล มีประโยชน์ต่อสตรีนิยมเพราะนอกจากจะเป็นตัวสองสะท้อนให้เห็นลักษณะ
 ที่ไม่เป็นธรรมชาติของวิถีคิดทวินิยมแบบกระแสหลัก ซึ่งเคยถือกันว่าเป็นธรรมชาติแล้ว วิถีเข้าใจ
 ตัวตนแบบที่เป็นองค์รวมในทฤษฎีของอริสโตเติลยังเป็นการขยายความในสิ่งที่นักสตรีนิยมพยายาม
 จะพูด ที่สำคัญก็คืออริสโตเติลได้พูดถึงตัวตนทางจริยศาสตร์ที่มีความฉลาดทางจริยธรรม ซึ่งวิถีคิด
 แบบนี้แสดงให้เห็นความสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกันระหว่างอารมณ์และเหตุผล พื้นที่ส่วนตัวและ
 พื้นที่สาธารณะ ข้าพเจ้าสรุปว่าวิถีเข้าใจตัวตนในแบบอริสโตเติล และวิธีที่อริสโตเติลอธิบายการ
 ทำงานของอารมณ์ในการตัดสินใจทางจริยธรรม เป็นการสนับสนุนและต่อเติมข้อโต้แย้งของนัก
 จริยศาสตร์สตรีนิยม

ภาควิชา	ปรัชญา	ลายมือชื่อนิสิต.....เหมือนมาด มุกข์ประดิษฐ์
สาขาวิชา	ปรัชญา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2547	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4480226122 : MAJOR PHILOSOPHY

KEYWORD : ARISTOTLE / FEMINIST ETHICS / MORAL SELF / PUBLIC AND PRIVATE DICHOTOMY

MUANMARD MOOKPRADIT: FEMINIST ETHICS AND ARISTOTLE'S CONCEPTS OF FRIENDSHIP AND THE SELF. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. NUANGNOI BOONYANATE, THESIS CO-ADVISOR : ASST. PROF. UKRIT PATNOI, 74 pp. ISBN 974-53-1810-8.

This thesis was an attempt to read the underlying assumptions regarding the moral self from Aristotle's concept of friendship. I discussed how this kind of moral self is relational, fragile, dependent, and situated. Moreover, this moral self is integrated and holistic. There is no dualistic distinction between emotion and reason. I argued that Aristotle's idea of relational self, as seen in friendship, is not coherent with the public and private dichotomy. As feminist ethical theorists have argued that dualistic assumptions in mainstream theories are rooted in androcentric biases, I suggested that Aristotle's concept of moral self, which transcends these dualistic assumptions, could be of special interest to feminist scholarship. I pointed out that the holistic self as seen in friendship is useful for feminists because it shows that the dualistic assumptions in mainstream theories, which were once held to be natural and necessary, are in fact contingent and arbitrary. More importantly, the idea of holistic moral self also illuminates what feminists have been trying to argue. The idea of *phronesis*, in particular, is very useful in showing how reason and emotion, public and private spheres, cannot be considered separated and detached from one another. I concluded that Aristotle's concept of moral self, and the way he articulated the workings of emotion in virtuous person, is inspiring and illuminating to feminist ethics.

Department	Philosophy	Student's signature.....	<i>Muanmard Mookpradit</i>
Field of study	Philosophy	Advisor's signature.....	<i>Nuangnoi Boonyanate</i>
Academic year	2004	Co-advisor's signature.....	<i>Ukrit Patnoi</i>

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ข้าพเจ้าขอมอบให้แก่ รองศาสตราจารย์ เนื่องน้อย บุญยเนตร ผู้เป็น
ครู มิตร และแรงบันดาลใจ และขอมอบให้แก่ อรัญญา ภคภัทร ตัวตนที่สองของข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เนื่องน้อย บุญยเนตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุกฤษฏ์
แพทย์น้อย ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในวิทยานิพนธ์นี้ และเป็นผู้ที่ทำให้
กระบวนการเขียนวิทยานิพนธ์เป็นไปอย่างมีความสุข เพราะความห่วงใย หวังดี และความอาทร
อันมีค่าประมาณมิได้ ข้าพเจ้าเริ่มงานชิ้นนี้ด้วยการมุ่งศึกษาความคิดทางจริยศาสตร์ของอริสโต
เตล แต่สำเร็จงานนี้ด้วยความรู้สึกที่ว่า ความรู้ทางหนังสือเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเล็กๆที่จะทำให้คน
เป็นคนดี ดังที่อริสโตเตลกล่าว กระบวนการหล่อหลอมทางจริยธรรมแท้จริงอยู่ที่การมี
ความสัมพันธ์กับคนดี การได้อยู่ในหมู่ของคนฉลาด และดังนั้นในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
ข้าพเจ้าได้รับผลมากกว่าที่คาดไว้ตอนต้น ในกระบวนการทำ ข้าพเจ้าได้มีโชคดีที่ได้อยู่ในสมาคม
ของคนฉลาดและคนดี ที่มีความเมตตาต่อข้าพเจ้า และถึงแม้ว่าวิทยานิพนธ์จะมีข้อบกพร่อง
ประการใด ข้าพเจ้าก็ถือว่ามันได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงแล้ว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช

บทที่

1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	5
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
	1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ และสมมติฐาน	6
	1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย	7
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2	ปัญหาของทฤษฎีจิตวิทยากระแสหลักในมุมมองของนักจิตวิทยาสตรีนิยม	8
	2.1 เสี่ยงของความเจ็บ	8
	2.2 ตัวตนในพื้นที่สาธารณะ	15
3	มนทัศน์เรื่องมิตรภาพของอริสโตเติล	20
	3.1 รูปแบบของมิตรภาพและนัยที่เกี่ยวกับคุณธรรม	20
	3.2 มิตรในฐานะตัวตนที่สอง	22
	3.3 ลักษณะของมิตรภาพ	23
4	ตัวตนในความคิดเรื่องมิตรภาพของอริสโตเติล	27
	4.1 กรอบความคิด	27
	4.2 ตัวตนที่ไม่พอเพียง	30
	4.3 ตัวตนในบริบทเฉพาะ	42
	4.4 เหตุผลกับอารมณ์	49

5	ตัวตนในมิตรภาพและนัยที่มีต่อจริยศาสตร์สตรีนิยม.....	61
5.1	ตัวตนในพื้นที่ส่วนตัว	61
5.2	จริยศาสตร์สตรีนิยมและจริยศาสตร์สตรี: แง่มุมทางการเมือง.....	62
5.3	อริสโตเติลในฐานะทฤษฎีวิพากษ์.....	64
5.4	อริสโตเติลกับจริยศาสตร์กระแสหลัก.....	67
	รายการอ้างอิง.....	71
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	74